TOP 100 De bedste steder i Solrød Kommune

Den 1. april fyldte Solrød Kommune 50 år, idet Jersie-Skensved og Havdrup-Solrød samt Karlstrup, der blev adskilt fra Karlslunde, blev slået sammen ved kommunalreformen i 1970, som skabte en markant ændring af danmarkskortet. For vi gik fra 1.098 til 277 kommuner. 1. januar 2007 blev antallet skåret yderligere ned til 98, men her blev Solrød ikke berørt.

50-årsjubilæet benyttede jeg till at kåre de i mine øjne 50 smukkeste, vigtigste, mest interessante og historisk mest værdifulde steder i kommunen. Med andre ord de 50 seværdigheder, jeg ville vise turister, der gerne ville se alt det bedste.

Her få måneder senere har jeg kåret yderligere 50 steder, så der nu er tale om en top 100-liste, da jeg synes, at mange flere steder bør fremhæves. For kommunen har meget mere at byde på, end mange går og tror.

Listen er på ingen måde eviggyldig. Steder forandres hele tiden, og nye bygninger og fortællinger dukker op, lige som jeg selv hele tiden opdager nye detaljer. Derfor vil der lidt ud i fremtiden også komme opdaterede versioner.

Desuden er det vigtigt at pointere, at sådan en liste naturligvis afhænger af øjnene, der ser, og det er helt ok, hvis man ikke er helt enig i, hvordan jeg har placeret stederne, eller synes, jeg mangler nogen. For det er i høj grad også idéen med sådan en liste. For det giver en god dynamik, når folk diskuterer med sig selv eller andre.

God fornøjelse!

Marco de los Reyes
Solrød Strand, juli 2020

100. Kælkebakken i Jersie Strand

Her er der tale om en rigtig god kælkebakke, som også optræder på hjemmesiden over de bedste kælkebakker i Danmark, kaelkebakke.dk. Den kaldes både Jersie Kælkebakke og Parkvejens Kælkebakke, ligger lige i hjertet af Jersie Strand og er en del af et større parkområde, der blev anlagt i 1970'erne.

Der, hvor kælkebakken i Jersie ligger i dag, nødlandede et tysk fly et par dage efter befrielsen 5. maj 1945 med to soldater. De var fløjet fra Norge og troede, de kunne flyve helt til Tyskland. De overgav sig heldigvis med det samme.

Solrød Kommune har i øvrigt to kælkebakker med på kaelkebakke.dk. Den anden er kælkebakken ved Firemileskoven, som ikke er nær så høj.

99. S-togsstationerne og dronningens besøg

Der er desværre ingen flotte stationsbygninger, og når der findes et hav af S-togsstationer i hovedstadsområdet, er der jo ikke noget unikt ved Solrød Strand Station og Jersie Station. Alligevel er der to gode grunde til at fremhæve dem. For det første er de i høj grad årsag til, at området langs stranden er vokset gevaldigt og har udviklet sig til en attraktiv forstad. For det andet har kommunen kun to gange haft officielt besøg af et royalt overhoved, og det var, da dronning Margrethe var med til indvielserne af de to stationer i henholdsvis 1979 og 1983.

98. De ældste huse

Det gule bindingsværkshus er det ældste hus, jeg i skrivende stund kender til i Solrød Kommune - hvis man ser bort fra kirkerne. Det ligger på Kalkværksvej i Karlstrup og er fra 1742. Der er tale om et såkaldt langhus, der blev bygget til at huse landsbyens første skole. Huset er blevet ombygget flere gange siden da, og det nuværende udseende har det stort set haft siden 1866.
Huset til højre er ifølge den nu afdøde lokalhistoriker Kurt Hartvig Petersen Solrød Landsbys ældste hus, opført i midten af 1770'erne, og indtil for kort tid siden vidste jeg ikke, at der var et ældre hus i kommunen.
Huset ligger på Solrød Byvej over for kirken og blev engang kaldt for sergenthuset, da der tidligere lå et andet hus, som tilhørte en sergent. Der har været værksted, røgeri og forretninger, men størst lokalt aftryk har det sat med sine år som fungerende forsamlingshus, idet der i 1870 blev lavet en sal, der kunne bruges til dans og andre aktiviteter. Den kom så lidt i overskud, da der i 1898 kom et rigtigt forsamlingshus. Den vestlige del af "salen" blev i 1900-tallet bygget om til garage og tilhører i dag naboejendommen.

97. Solrød Golfklub

Klubben blev etableret i 1996, hvor de første ni huller blev anlagt, og i 2000 blev banen udvidet til 18 huller. Banen er bygget på et tidligere landbrugsareal, og den dækker et stort område på begge sider af Møllesvinget. Siden 1996 er der plantet 200.000 træer rundt omkring på banen, hvilket er stærkt medvirkende til, at banen glider behageligt og meget naturligt ind i det omkringliggende landskab.

96. Keramikhuset

I området ved stranden har der ligget mange charmerende træhuse, som desværre for længst er forsvundet. Derfor blev jeg også rigtig glad, da dette blev restaureret for nogle år siden. Inden da så træ- og murstenshuset på strandvejen virkelig faldefærdigt ud. Men det er guld værd, at de bevaringsværdige huse forbliver. Der var oprindeligt, og i hvert fald fra starten af 1930erne, en lervarefabrik med en tilhørende butik, som hed Keramikhuset.

95. Køge Bugt Privatskole og 'Men indeni'

Køge Bugt Privatskole har eksisteret siden 1979 og er over mange år vokset sig stor bag den gamle dyrlægebolig fra 1940, hvor administrationen holder til i dag. Ved hovedindgangen står en stor sten eller rettere sagt et kunstværk, der hedder 'Men indeni', hvor små glade ansigter lukkes ud, i takt med at lynlåsen åbnes. Værket er fra 2004, hvor skolen havde 25-årsjubilæum, og er lavet af den lokale kunstner Klaus Petersen. 'Men indeni' er både sjovt tænkt og en sød fortælling, som passer rigtig godt til en skole og ikke mindst til privatskolens slogan: "Glade børn leger bedst".
Det nuværende meget harmoniske udseende har skolen også haft siden 2004, og det var den lokale arkitekt Keld Wohlert, der stod bag de sidste par etaper af byggeriet. Keld Wohlert kendes især for sine kirkebyggerier og har - sammen med Niels Munk – blandt andet stået bag Solrød Strandkirke.

94. August Kroghs sommerhus

Her er der tale om en af de mest berømte videnskabsmænd i danmarkshistorien, og han huskes især for, at han i 1920 fik Nobelprisen i medicin for sin forskning, der kort fortalt viste, hvordan blodforsyningen i kroppen reguleres efter behov. På det tidspunkt havde han sommerhus i Solrød Strand, hvor han i første omgang havde købt en større grund ned til vandet, hvor den nuværende Ellevej ligger. Senere købte han også den tilstødende grund, hvor Egevej nu er.
I 1938 flyttede August Krogh, der også regnes som en af grundlæggerne af det nuværende Novo Nordisk, hele sit sommerhus til Lynæs i Nordsjælland.

93. Det tidligere rådhus

Frem til 1974, hvor det nuværende rådhus stod færdigt, fungerede denne bygning i Jersie Strand som rådhus. Indtil kommunesammenlægningen i 1970 havde den siden indvielsen i 1963 været kommunekontor for Jersie-Skensved, mens den i dag huser Dansk Kennel Klub.
Den første borgmester i den nye Solrød Kommune blev lidt paradoksalt fundet ved lodtrækning, idet man efter flere afstemninger og møder ikke havde kunnet finde en borgmester. Den konservative Hans Jørgen Helk tabte lodtrækningen til Arne Haugaard-Hansen fra Venstre, som mindst lige så paradoksalt endte med at sidde på posten i 21 år.

92. Diget ved Havdrup Mose

Solrød Kommune er begunstiget med et meget stort antal jorddiger, og rigtig mange af digerne er heldigvis beskyttede. I det daglige tænker mange nok ikke så meget over, hvor stor værdi diger har. Men de har virkelig stor betydning for mange dyr, og så er de som kontrast til markerne med til at skabe smukke landskaber i det åbne land. Mange af dem er tilmed meget gamle. Flere kan formentlig dateres tilbage til slutningen af 1700-tallet. Her vil jeg gerne fremhæve et bestemt jorddige, som ligger ved Havdrup Mose. Det er et helt særligt dige, som på afstand ligner et klassisk, malerisk dige, men når man kommer tæt på, er det både tydeligt at se og høre, at det ligger i et for mange dyr og insekter attraktivt, sumpet moseområde.

91. Transformatortårnet

Ved den lille park ved Vestre Duevej står et gammelt transformatortårn, som Solrød Strands Grundejerforening overtog i 2015 og gjorde til sit vartegn. I 2017, i forbindelse med foreningens 100-års fødselsdag, blev tårnet indviet som et lille lokalhistorisk museum, populært kaldet Danmarks mindste museum, hvor man på en fladskærm kan se billeder fra strandområdet.

90. Folkets Hus

Her er der tale om et hus, der med koncerter, fester, møder og meget mere i knap 100 år spillede en central for rigtig mange i Havdrup og omegn. Oprindeligt blev huset i 1885 bygget som Havdrup Friskole, der var blevet oprettet i 1877, og skolens gymnastiksal kom med det samme til at fungere som byens forsamlingshus, og det hele blev til Havdrup Forsamlingshus, da skolen lukkede i 1904. I 1936 købte Arbejdsmandsforbundet og Socialdemokratiet bygningen, som nu fik det i dag lidt altmodische navn Folkets Hus. I 1976 blev det solgt igen, og i dag fungerer det som tandlægeklinik.

89. Kragekær

Det er et sted, jeg altid har holdt meget af. Først og fremmest fordi det er som at komme ind i en helt anden verden, når man kommer dertil via tunnelen under motorvejen. I løbet af få sekunder går man fra et traditionelt forstadsmiljø med række- og parcelhuse i Jersie Strand til landlige og meget rolige omgivelser.

Landskabsmæssigt har Kragekær status som en dal, hvilket man sagtens kan fornemme, når man er der. Men selvfølgelig er det svært at abstrahere helt fra motorvejens summen – ærgerligt der ikke er støjvolde - og det er ved siden af Kragekær, at der snart kommer et stort transportcenter.

88. Den gode aftens bro

S-togsbroen over Skensved Å blev af Køges daværende borgmester, socialdemokraten Jørgen Jørgensen, døbt 'Den gode aftens bro', da den blev taget i brug i 1983. Med tydelig reference til 'Onde Aftens Bro', der var en træbro, som i 1785 blev bygget lidt længere syd på, over Snogebæk Å. Dengang havde Christian 7. haft svært ved at komme over åen, og det var kun lykkedes, efter der var hidkaldt hjælp fra Køge. Træbroen blev bygget herefter og fik efter kongens oplevelse tildelt det lidt uhyggelige navn - men er siden erstattet af en stenbro. Historien fra 1785 og koblingen til 1983 kunne man i mange år læse om på et skilt, DSB havde sat på en af bropillerne. Desværre hænger det der ikke mere.

87. 'Solrød Bæk ved Den lille gade'

Der findes en del malerier med motiver fra kommunens byer. Ingen af dem er særligt berømte, men mindre kan også gøre det. Når jeg fremhæver dette maleri af landskabsmaleren Carl Wennemoes, er det, fordi det er med til at give en lokalitet lidt mere værdi, og fordi det faktisk hænger i kommunen og er tilgængeligt. Det hænger nemlig i Aktivitets- og Frivilligcenteret, og alle har mulighed for at komme forbi og se det.

Carl Wennemoes levede fra 1889 til 1965, og maleriet fra Solrød Landsby er fra 1939.

86. Solrød Mejeri og svindleren Alberti

Her er der tale om en af de historisk store virksomheder i kommunen. Solrød Mejeri, der var et andelsmejeri, blev taget i brug i 1888, og det nuværende Bauhaus-agtige udseende fik bygningen efter en ombygning i 1938.

I 1955 blev Solrød Mejeri slået sammen med Naurbjerg Mejeri, men i de efterfølgende årtier gik udviklingen kun den forkerte vej, og i 1983 lukkede mejeriet, hvis historie hænger meget sammen med en af de politikere, der har sat et særligt stort aftryk på kommunen, nemlig Venstremanden og bedrageren Peter Adler Alberti.

I 1892 blev Peter Adler Alberti valgt ind i Folketinget som repræsentant for Køgekredsen, der dækkede området i den nuværende Solrød Kommune. Ni år senere blev han justitsminister, hvilket han var frem til 1908, hvor han senere på året erkendte underslæb og dokumentfalskneri for 15 millioner kroner, hvilket dengang var et så stort beløb, at han er blevet kaldt for danmarkshistoriens største svindler. Her i 2020 ville beløbet svare til knap en milliard kroner.

Peter Adler Albertis bedrageri betød blandt andet, at Solrød Mejeris overskud på omkring 25.000 kroner det år forsvandt, idet man havde haft en aftale om at sælge alt smør til hans smørrebrødsforening. Efterfølgende sad han i fængsel i syv år.

I dag holder flere små virksomheder til i den gamle mejeribygning i Solrød Landsby, men desværre er den ikke længere helt på toppen.

85. Jersie Skole

Jeg er meget spændt på, hvordan den gamle skole ender med at fremstå. For skolen, der blev bygget i 1916, og som med sin varme gule farve ligner noget, der hører hjemme i Skagen, var engang et rigtig flot byggeri og kan med sikkerhed blive det igen.
I 2015 stoppede Jersie Skole med at fungere som folkeskole. Eleverne blev flyttet over til Uglegårdsskolen, og i de efterfølgende år skete der ikke så meget med skolen, som blot stod og forfaldt, da den nye ejer mod forventning ikke kom i gang med at omdanne skolen til boliger. I 2018 kom der igen en ny ejer, Domusnova, som også vil lave skolen om til boliger, hvilket man heldigvis nu er kommet i gang med.

84. Havdrup Sognehus

I 1995 blev sognehuset i Havdrup med de karakteristiske skrå tage indviet, men byen har aldrig haft sin egen kirke, idet man altid har brugt kirken i Gammel Havdrup, som ligger omkring 2,5 kilometer derfra. Da Havdrup voksede gevaldigt efter at have fået status som stationsby i 1870, havde det ellers ikke været helt unaturligt, at der var blevet bygget en kirke. Men set i bakspejlet er det meget godt, idet der næppe havde været nok til at fylde to kirker.

83. Jersie Sognehus

Sognehuset blev indviet søndag den 12. august 2001, og dermed kom der en markant og moderne bygning, der både lyser op og i høj grad er med til at kendetegne det centrale Jersie Strand, hvor der i modsætning til Solrød Strand ikke er nogen egentlig bykerne. Sognehuset har også været brugt til sommerhøjskole og udstillinger.

82. Torøgel Huse

På lidt ældre kort optræder et område, der kaldes Torøgel Huse, som lå i det nuværende Jersie Strand, nærmere bestemt omkring Tåstrupvej. Til gengæld ses det sjældent på kort eller i andre sammenhænge i dag. Man kan sige, at Torøgel Huse er blevet opslugt af Jersie Strand, som har vokset sig stor de seneste 40 år. Et sted, der vækker minder om Torøgel Huse er Torøgelvej, hvor der ligger en trelænget ejendom med stråtækt tag, som er opført helt tilbage i 1800. Det var på det tidspunkt, hvor der opstod en del husmandssteder, da det begyndte at blive almindeligt for områdets bønder at få deres egen jord.

81. Viggo Hørup og den forsvundne eg

Viggo Hørup var en af de mest markante skikkelser i den hjemlige samfundsdebat i sidste halvdel af det 19. århundrede. Og der hviler stadig en særlig hørupsk aura over Havdrup, som i mange år var en central base for hans politiske virke. Det var her, han i 1872 tog imod en opfordring til at stille op til Folketinget for Venstre - men blev først valgt ind i 1876. Det var her, på den ikke længere eksisterende plads tæt på stationen i Havdrup, at han i 1895 meddelte, at han stoppede som folketingskandidat. Og det var her, han i 1885 holdt sin berømte tale, hvor han sagde: ”Stol ikke paa Folketinget, for Folketinget kan ingenting. Stol ikke paa de parlamentariske Midler, for der er ingen. Stol paa Dem selv.”

Den tale og den verbale slagkraft, den blev leveret med, var ifølge maleren og billedhuggeren J.F. Willumsen en klar inspirationskilde, da han skabte Viggo Hørup-monumentet, der blev opstillet i Kongens Have i København i 1908.

I krydset, hvor Roskildevej passerer Gammel Havdrup, stod der frem til 2013 en stor eg, der blev plantet i 1892. Den lokale Peter Mortensen, som plantede træet forud for folketingsvalget det år, erklærede, at det ville gå ud, hvis Viggo Hørup blev genvalgt, men det gjorde han ikke, og efterfølgende blev træet kendt som ’Hørups eg’. Siden er egen af mange også blevet omtalt som ’Albertis eg’, da det var Peder Adler Alberti, der snuppede den plads, Viggo Hørup hidtil havde haft. Egen var et tydeligt mindesmærke, men det blev fjernet, da Hastrupvej, som det stod lige ved siden af, på den østlige side, på grund af trafikale problemer skulle gøres bredere tæt på krydset.

Viggo Hørup var antimilitaristisk, han var i 1884 med til at grundlægge dagbladet Politiken, og han var en del af den fraktion, der i 1905 dannede Det radikale venstre. I 1902 døde han blot 60 år gammel.

80. Jersie-Hallen og 'FO-FO'

Det er den nu afdøde lokale kunstner Finn Olsen, der står bag jernskulpturen 'FO-FO'. Navnet er en leg med hans initialer, hvilket måske symboliserer, at Finn Olsen, der både var maler og skulptør, selv legede, da han udformede 'FO-FO', idet den ikke forestiller noget bestemt.
Skulpturen er vartegnet for Jersie-Hallen, som blev indviet i 1971, og hallen bruges især af Jersie Håndboldklub, som har eksisteret siden 1939. Jersie er "håndboldmekkaet" i Solrød Kommune, og den sportslige kulmination kom i 1973/74, hvor herrerne opnåede en enkelt sæson i 2. division øst. Med håndbold og folkedans på programmet opstod klubben, som de første mange år hed Jersie Idrætsforening, i kølvandet på Jersie Gymnastikforening, der havde rødder tilbage til slutningen af 1800-tallet, men som på grund af dårlig økonomi og manglende aktivitet måtte lukke i 1937.

79. Havdrup Idrætscenter

Når man taler om idræt i Havdrup, kan man sagtens tale om en kulturhistorie, der rækker langt tilbage. For i byen er der dyrket foreningsidræt siden 1860'erne, hvor mange mænd var aktive i en skytteforening, der havde en skydebane ved Havdrup Mose.
Der er angiveligt tale om den første forening i kommunen, da den formentlig blev oprettet få år før skytteforeningen i Solrød. I 1885 så Havdrup Gymnastikforening dagens lys, og i 1935 blev den videreført som Havdrup Gymnastik- og Idrætsforening, der er nutidens store forening.
De to nuværende haller er dog noget yngre. Den ældste er fra 1973, og den erstattede byens første idrætshal, fra 1950, mens den nyeste er fra 2013, og da den stod færdig, kom det hele til at hedde Havdrup Idrætscenter.

78. Tippen

Engområdet, der kaldes Tippen, ligger vest for Karlstrup Kalkgrav og lidt for sig selv. Det kan også være vanskeligt at finde, og hvis man blot går rundt om søen i kalkgraven, tænker man næppe over, at der er mere at se. Man finder det lettest for enden af Kalkværksvej, den blinde vej, som ligger i Karlstrup. Der er tale om et bakket område med en del nyere træer og begyndende karakter af skov, og det er til dels skabt af overskydende muld og flint fra kalkværket, som tipvogne har læsset af her - heraf navnet Tippen. Midti ligger en bålplads og et shelter, der også kaldes Tippen.

77. Karlstrup Stubmølle

Den måske mest ikoniske bygning i Solrød står ikke engang i Solrød - i hvert fald ikke længere. For Karlstrup Stubmølle blev flyttet til Frilandsmuseet i Lyngby i 1922. Møllen stod ved Møllegården helt ud til Møllesvinget, som vejen hedder. Her blev den opført i 1662 - som erstatning for en anden, nedbrændt stubmølle - og ombygget i 1793. Ved Møllegården var der i flere hundrede år også to andre møller, Øverste Mølle og Nederste Mølle, som for længst er væk. I forbindelse med Frilandsmuseets 100-årsjubilæum i 1997 blev der i øvrigt udgivet et særfrimærke med stubmøllen som motiv til en værdi af 3,50 kroner.

76. Kilen

I 2016 blev Kilen bag ved gymnasiet indviet, og der er tale om et spændende område, som på innovativ vis har to meget forskellige roller. På den ene side er der tale om et område, der appellerer til folk i alle aldre, og som både tæller en form for moderne park og en lille arena med forskellige sportsaktiviteter. På den anden side er der tale om et klimatilpasningsprojekt, idet området kan fungere som vandreservoir.

75. 'Solrød Sten'

Skulpturen, der hedder 'Solrød Sten', er en stor kolos af granit, der er skabt af billedhuggeren Jørgen Haugen Sørensen, og som forestiller en gordisk knude. Da den blev opstillet i 2006, var den en del af det moderniserede strandvejstorv, men siden er det blevet moderniseret yderligere, hvilket betød, at Solrød Centerforening, som ejer skulpturen, i 2018 rykkede den op til den lille plads tæt på stationen. Meldingen var dengang, at der var tale om en midlertidig placering, men den står der endnu og fremstår lidt som en skulptur, som desværre er kommet i overskud.

74. Kirkens Hus

Karlstrups nye sognehus åbnede i 2017 og er placeret med masser af luft omkring sig i Trylleskov Strand-kvarteret. Der er tale om et markant byggeri, hvor især de meget iøjnefaldende gule dele skiller sig ud fra resten af området. Totempælen, der stod ved det gamle sognehus i Karlstrup, står nu ved det nye sognehus.

Det tidligere sognehus i Karlstrup – på Sognevej 3 - husede endnu tidligere den lokale skole.

73. En voldsom omvej

Jeg er ret vild med dette projekt, hvor man har brugt støjvoldene ud til motorvejen til at skabe nogle kreative områder for både børn og voksne. Det kaldes 'En voldsom omvej', og tre steder i Jersie Strand kan man lege på volden, dyrke motion eller følge anlagte stier til toppen, hvor man i omkring 11 meters højde kan nyde den fremragende udsigt til begge sider. Den første del blev indviet i 2011, og de udgør i dag alle en meget integreret del af områdets natur og er blevet meget benyttet.

72. Stutteriet på Nordmarksvej

Der er tale om en ny og moderne gård fra 2008. Den er bygget i herregårdsstil og tiltrækker sig naturligt stor opmærksomhed på landevejen mellem Karlstrup og Solrød Landsby. At der er tale om et stutteri, kommer formentlig heller ikke bag på nogen, der kommer forbi. Stutteriet hedder HH Horses, og det ejes og drives af Henrik Hansen. Det er dressurheste, der avles, og mange heste herfra har fået stor international succes.

71. Blindgyden i Gammel Havdrup

L.A. Ring er en af Danmarks mest anerkendte malere fra perioden omkring år 1900 og var i en periode en del af en såkaldt kunstnerkoloni i Karlslunde. Han havde også en søn, som er knapt så kendt, men som kastede sig over et motiv fra det nuværende Gammel Havdrup, nærmere bestemt Blindgyden. Motivet er stort set identisk med dette aktuelle foto, hvor forskellen især er, at der i dag er en del flere træer. Ole Ring levede fra 1902 til 1972, og i mange år var der en Ole Ring-samling i Præstø, men den eksisterer ikke længere. Maleriet fra Blindgyden kaldes 'Parti fra Gammel Havdrup' og er privatejet. En affotografering kan hurtigt findes via en googlesøgning.

70. Den gemte del af Magleeng

Tilbage i begyndelsen af 1800-tallet var Magleeng endnu ikke et selvstændigt område, men en del af moserne mod syd. Men så blev området adskilt og gjort til en tyreeng, der fik navnet Magleeng. Engen strakte sig fra den nuværende strandvej i Jersie ud i nærheden af, hvor motorvejen nu er. Men så kappede den nuværende Tåstrupvej engen midt over med det resultat, at den vestlige del i dag er gemt lidt væk i et område, der også indeholder Køreteknisk anlæg, en spejderhytte og en indhegnet hundepark. Faktisk er det gamle Magleeng-område et fredfyldt og lidt overset sted, hvor man også finder vandløbet Skæringsstreget, som man kan passere ved en træbro, og hvor der sjældent færdes ret mange. Mod Cordozavej er der tilmed vokset en lille, ung skov frem.

69. Klaus Petersens have

Flere steder i Solrød kan man se Klaus Petersens værker. Blandt andet 'Katedral', der står i en af Solrød Strandkirkes små gårdhaver. På Solrød Byvej, i nummer 43, bor Klaus Petersen selv, hvilket man ikke er i tvivl om, når man går forbi. Det vrimler nemlig med kunstværker i hans have, som også kan ses fra Den Lille Gade på den modsatte side. Det er desværre ikke en offentlig have, men jeg vil da råde folk til at gå ekstra langsomt, når man passerer hans hvide, lavtliggende bindingsværkshus og kaste et nysgerrigt blik derind. Og indimellem holder Klaus Petersen og nogle af de andre af landsbyens kreative folk arrangementer, hvor det er muligt at besøge både hans og andre haver.

68. Havdrup Skole

Den flotte, hvide skolebygning er fra 1920, og den er i dag blot en del af Havdrup Skole. Men det er virkelig godt, at man har bevaret bygningen og god plads foran den, så dens velholdte facade kan give hele skolen noget historisk autoritet. Bygningen kom til, da den oprindelige skolebygning fra 1903 blev for lille og derfor blev ombygget. Inden da lå skolen i det nuværende Gammel Havdrup.

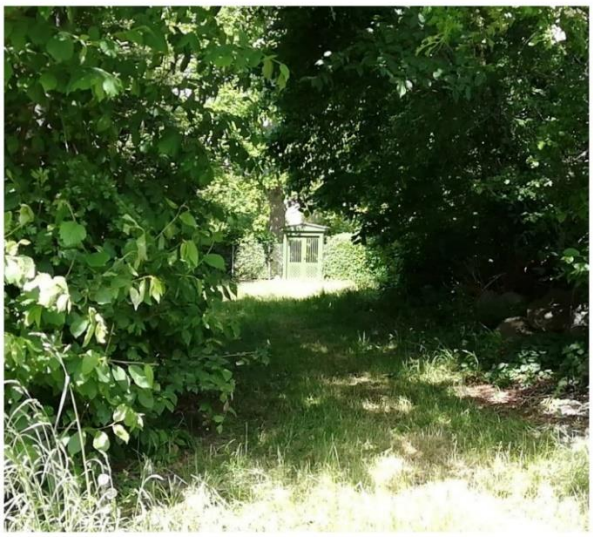

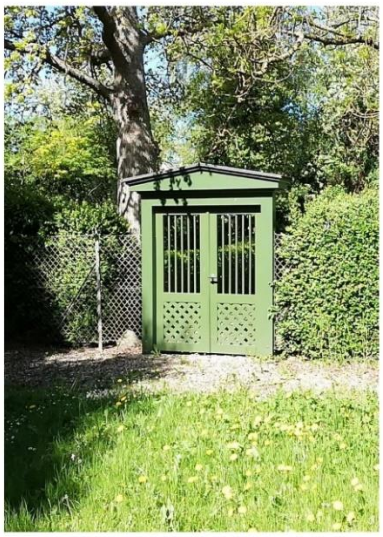

67. Gravpladsen i Nylandsgårdens gamle have

I det, der er blevet kaldt Nylandsgårdens gamle have i Kirke Skensved, findes en mindre familiegravplads. Blandt dem, der er begravet der, er Lars Nielsen-Skensved, der døde i 1937, og som forinden havde fået grønt lys til at oprette en privat gravplads - blot en halv kilometer fra Kirke Skensved Kirke. Nylandsgården lå tidligere lige ved siden af haven, som i dag har udviklet sig til en mindre grantræsplantage, men blev rykket en kilometer mod øst. Haven, der ligger på hjørnet af Naurbjergvej og Toftegårdsvej, tilhører fortsat Nylandsgården, og der er ikke offentlig adgang, hvilket blot er med til at give stedet et lille skær af mystik.

66. Annekskirkegården i Solrød

I udkanten af Solrød Landsby ligger Solrød Annekskirkegård, der blev oprettet langs Solrød Byvej fra 1902 til 1904, da der blev behov for mere plads, end der var på kirkegården ved Solrød Kirke. Annekskirkegården er siden blevet udvidet et par gange, senest i 2007, og den fremstår i dag også som en attraktiv park med god plads, masser af blomster, en kilde, en lille sø og adskillige bænke.

65. Naverbjergtrolden og Naverbjergkællingen

Flere folkesagn handler om to trolde, der holdt til i Naurbjerg. Indimellem kaldes de troldkongen og troldkællingen, men ofte omtales de som Naverbjergtrolden og Naverbjergkællingen. Især Naverbjergkællingen kunne være slem. Hun var stor, grim og halt. Hun forbyttede menneskebørn med troldunger, og en dreng, der havde drillet troldene, gjorde hun stum ved at kaste en kæp i ryggen på ham. Hun gav ham dog stemmen igen.

Troldene boede i bakken Navrbjerg, som geologisk set ligger på markområdet vest for gården Stenlandsdal, hvor der i dag er bed and breakfast. Men ifølge overleveringer af sagnene boede de i en høj, som er væk i dag, men som skulle have ligget der, hvor Naurbjerg Mølle senere stod. Den er for længst revet ned, men man kan se resterne af fundamentet ved huset på Yderholm nummer 80.

64. Klockesminde

Den nuværende hovedbygning på gården Klockesminde, der ligger på Skolevej mellem Havdrup og Gammel Havdrup, er fra 1877. Men det er faktisk ikke hovedbygningen, men den imponerende sidebygning, der er særligt interessant. Den er fra 1864 og er bygget op med flækkede natursten. Naturstensbygningen ses tydeligt fra vejen og er den eneste af sin art i kommunen. I dag bruges den som kornlager.

63. Vesterager ved Majengen

Der er kun én firelænget gård tilbage i Jersie, og den er tilmed et idyllisk pragteksemplar af slagsen. Den gule bindingsværksgård er fra 1818, kaldes Vesterager, har udstråling som et frilandsmuseum, og placeringen kan næsten ikke være bedre. Den ligger både i hjertet af landsbyen og lige ud til markerne og Majengen, byens fælles grønne område med legeplads, der støder op til den store præstegårdshave. Fra toppen af en lille menneskeskabt bakke i Majengen kan man nyde den gode udsigt - samt ikke mindst Vesterager.

62. Solrød Forsamlingshus

Åbnede i 1898 og har lige siden stort set fungeret som et klassisk forsamlingshus, hvilket til dels stadig er tilfældet. For siden begyndelsen af 2020 har der som noget helt nyt været et forpagterpar, der med Café MorMor, som tidligere lå i Solrød Center, nu driver forsamlingshuset. Med sin gamle mormor-stil passer caféen rigtig godt til det mere end 120 år gamle sted, som på den måde har fået ny vitalitet.

61. Firemilegårdens travhistorie

Tilbage fra 1904 og helt frem til 1950'erne var der travstutteri på Firemilegården på Tåstrupvej, endda Danmarks første. Med hestefolde både mod syd og øst, hvor jernbanen går i dag. Det var Julius Høybye, der stod bag, og som i flere årtier var et stort navn i dansk travsport. Hans aftryk kan især ses ved, at mange succesfulde travere har kunnet føres tilbage til heste, som han importerede fra USA. Eksempelvis var Tarok, Danmarks i særklasse mest berømte travhest nogensinde, i familie med Julius Høybyes mest kendte avlshingst, Captain Axworthy.

Mange andre i Høybye-familien har også været engageret i dansk travsport, og barnebarnet Otto Høybye flyttede stutteriet til gården Lindebo, der ligger skråt overfor, ved Karlstrup Kalkgrav, men stoppede sit engagement i 1980. Naturstyrelsen ejer i dag Lindebo, som lejes ud, og frem til 2017 ejede styrelsen også hele Firemilegården, men i dag er der kun tale om bygningen ved siden af selve gården.

60. Gløvermosegaard

Næsten gemt væk i et yderligt hjørne af Kirke Skensved ligger Gløvermosegaard, som tilmed er godt skjult inde mellem en masse flotte gamle træer. Det er som at træde ind i en tidslomme, når man er helt fremme ved den charmerende gård, men de ældste bygninger har også stået der siden 1804. De er tilmed endnu ældre og lå oprindeligt centralt i Kirke Skensved og blev flyttet til den nuværende placering i udkanten af Glørmosen.
Man kan få et rigtigt godt indtryk af Gløvermosegaard ved at besøge dens gårdbutik, ligesom der er mulighed for at se mange af gårdens dyr på nærmeste hold.

59. Modstandsfolkenes våbencentral

Der var mig bekendt ikke nogen alvorlige sammenstød med tyskerne i Solrød under 2. verdenskrig. Der var alligevel enkelte grupper af lokale modstandsfolk, som holdt til forskellige steder, og et omdrejningspunkt for dem var den nuværende cykelhandler i nummer 90 på Solrød Strandvej. Dengang var der en slagterbutik, som blev bestyret af Knud Smollerup, og med ham som bindeled fungerede bygningen som våbencentral for to modstandsgrupper, der holdt til i byen. Ifølge lokalhistorikeren J.C. Strunge Jensen var det også her, grupperne havde et samlet hovedkvarter i tiden lige efter krigens afslutning.

58. Gadekæret i Gammel Havdrup

Landsbyen er tilbage fra 1200-tallet og blev anlagt omkring fællesarealer, hvor gadekæret var iblandt og dengang var et vandingssted for kreaturer. I dag er gadekæret først og fremmest et idyllisk indslag, som tidligere blev kaldt for en gadedam og fungerede som vandreservoir i tilfælde af ildebrand.

Gadekæret har altid været et socialt samlingssted for folk i alle aldre, og da det i 2013 blev muligt at blive viet uden for kirkerne, fandt Havdrups første udendørsbryllup sted ved gadekæret.

57. Solrøds højeste punkt

I vores kommune kan vi ikke prale af et af Danmarks højeste punkter. Langt fra faktisk. Vi har ikke engang sådan ét bestemt sted, der er det markant højeste. Men vi har et område, der ligger højere end alt andet, og det er der, hvor Roskildevej lidt nord for Gammel Havdrup passerer kommunegrænsen til netop Roskilde. Og man er ikke i tvivl, når man er der. For man kan tydeligt se, hvordan det bevæger sig nedad, når man kigger i forskellige retninger mod øst.

Højden er mange steder omkring 40 til 41 meter over havets overflade. Midt i jorddiget langs kommunegrænsen er der en strækning på ti meter, der lige sniger sig op på 41,25 meter, og som dermed officielt er det højeste punkt i kommunens landskab. Det højeste sted uden menneskeskabte forhøjninger er ude på vejen, som et par steder når op i 40,5 meters højde.

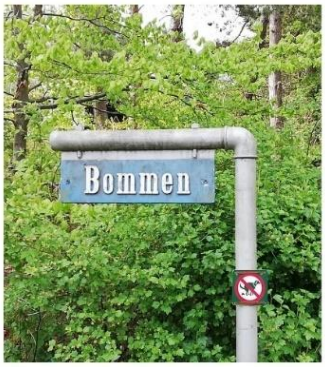

56. Lise Nørgaards sommerferier

I næsten 60 år holdt Lise Nørgaard hvert år ferie ved Karlstrup Strand og Solrød Strand, og selv om forfatteren til tv-serien Matador aldrig har ønsket at fortælle det, tyder alt på, at området har været en meget stor inspirationskilde til det, der i serien omtales som Feddet, hvor nogle af hovedpersonerne holder ferie og tager på weekend. Lise Nørgaards forældre byggede et sommerhus, der lå på Niels Juels Vej nummer 10, og som stod færdigt i 1929. Og som voksen havde hun selv sommerhus på Bommen 4. På begge grunde er der dog siden bygget helt nye huse.
Andre steder har også relation til Lise Nørgaard. I 1935 blev hun 18 år gammel eksempelvis kåret til Miss Køge Bugt på Tryllevælde Badehotel.
Lise Nørgaards bog 'Stjernevej', som udkom i 1981, foregår i Nordsjælland, men her har hun ærligt erkendt, at den er skrevet på baggrund af hendes mange oplevelser i Solrød.

55. Henrik Starckes hjem

Kunstnerparret Henrik og Dagmar Starcke boede i mange år i nummer 61 på Gammel Køgevej. Et hus med atelier, som de selv fik opført. Forinden havde de boet i et sommerhus ved siden af, som de havde arvet fra hendes far, men som blev for småt.
Henrik Starcke stod blandt andet bag skulpturen 'De fire vinde', som står i Københavns Lufthavn, samt den tre meter høje figur 'Kvinde med fugl', der er malet på teaktræ, og som kan ses i FN-bygningen i New York. Et mindre relief, han har lavet, hænger på vores lokale bibliotek.
Henrik Starcke døde i 1973 og er sammen med sin hustru begravet på Karlstrup Kirkegård. Blandt Dagmar Starckes værker kan nævnes gavlmaleriet af en malkepige på Finsensvej på Frederiksberg fra 1952, som siden er blevet restaureret.

54. Skorstenen

Der er ikke tale om et klassisk vartegn. Men skorstenen ved Solrød Fjernvarmeværk er med sine 68 meter så høj, at man kan se den meget langt væk - eksempelvis langt ud på Stevns. Skorstenen, der blev opført i slutningen af 1970'erne, er lig med andre høje skorstene i Danmark blevet malet i blåt og hvidt, så den matcher himlen og skyerne, og det er rigtig godt, at det på et tidspunkt blev en trend. For på den måde er skorstenen meget pænere at se på. I forbindelse med fjernvarmeværkets 25-årsjubilæum i 1983 var den netop blevet malet, og i værkets jubilæumsmagasin blev den omtalt på fineste vis: "Solrøds største og flotteste kunstværk. Beundres af alle."

53. Snoldelev Mose

Det er kun en lille, østlig del af Snoldelev Mose, der ligger på Solrøds side af grænsen til Roskilde. Alligevel bør mosen, hvor der midti ligger en uberørt ø, fremhæves som en af kommunens naturperler, som man kan besøge via en markvej fra Hastrupvej lidt nordfor.
Engang var det helt almindeligt at gå rundt om mosen, hvilket man godt må, hvis man ikke træder ind på markerne. Men i dag er der desværre så tilvokset, at det er uhyre vanskeligt at komme hele vejen rundt. På øst- og sydsiden er der kreaturhegn, man kan passere via en lille trætrappe, en såkaldt stente, men jeg vil anbefale, at man dropper at gå langs nordsiden af mosen.

52. Præstegården i Gammel Havdrup

Der findes kun to præstegårde i kommunen, og denne er den eneste, der er rigtig gammel. Stuehuset er færdigopført i 1856, hvor det erstattede det tidligere, faldefærdige stuehus.
Med sin gule farve er den charmerende præstegård smukt forbundet med kirken, der har samme farve, og haven bliver på tværs af forskellige arrangementer ofte åbnet for offentligheden. Siden 2009 har sognepræst Kristine Stricker Hestbech boet i præstegården, som dengang netop havde været igennem en større renovering. Oprindeligt var der fire længer, men i dag er der udover stuehuset kun en, som blev bygget i 1980 - de tidligere forsvandt i 1960'erne.
Kun Jersie har også en rigtig præstegård, som er fra 1961. Ved de øvrige kirker i kommunen er der mere tale om præsteboliger.

51. **Havdrup Kildeplads**

Lige midt i hjertet af kommunen ligger Solrød Tykkemose, ofte blot kaldet Tykmosen, og det er her, at Solrød Bæk bugter sig smukkest, og så kan man endda følge den fra tætteste hold. Man kan nemlig gå langs bækken et langt stykke. På gåben kan man således følge bækken enten fra en sti ved Tykmosevej eller via Lille Havdrup, hvor en marksti fører ned til bækken. En stol del af området langs Solrød Bæk hedder Havdrup Kildeplads og ejes af HOFOR, Hovedstadens Forsyningsselskab, som har 15 boringer, der bruges til indvinding af vand.

50. Abildgården

I dag er det et lille hus, der ser lidt ensomt ud, som det ligger der på strandvejen. I sin bog 'Strandområdet i Solrød Kommune' skriver lokalhistorikeren J.C. Strunge Jensen, at det formentlig er det ældste eksisterende hus i området. Efter sigende skulle det være opført af en fisker i 1864. Uanset hvilket år det præcist er fra, er det lidt paradoksalt, at det med sin beskedne størrelse har overlevet så mange år i et attraktivt område, hvor der i årtier er blevet opført et hav af nye huse i stedet for de oprindelige. I dag bruges det som sommerhus.

49. Broen i det nye Trylleskov Strand-kvarter

Midt i byggeriet i det gamle moseområde er der nu skabt en sø, man har bygget en buet bro henover. Et glimrende eksempel på, hvordan man også i nye beboelsesområder kan skabe en charmerende dynamik, hvor naturen indgår som en selvfølgelighed. Området er endnu for ungt til at have sjæl, men betingelserne for at få det er gode.

48. Gadekæret i Kirke Skensved

Man kan finde idyllisk landsbystemning flere steder i kommunen. Men især på en solrig forårsdag finder jeg den ikke mange steder mere malerisk end her ved gadekæret i Kirke Skensved, hvor de gamle huse med stråtag og bindingsværk danner en kulisse, som var man med i en af de gamle Morten Korch-film, mange stadig holder meget af.

47. OJD's skulpturpark

Den lille skulpturpark hører til virksomheden OJD, der ligger ud til Tåstrupvej. Her findes mange spændende skulpturer, men mest markant er 'Transformator Mand'. Den er skabt af kunstnerduoen Randi og Katrine og er inspireret af de klassiske transformatortårne. De røde mursten er også genbrug fra sådan et tårn, fra 1920. OJD's grundlægger var den meget kunstinteresserede Otto Johannes Detlefs, der døde i 2015.

46. Solrød Bio

En fin og hyggelig lille biograf drevet af frivillige i en kælder under Munkekærskolen. Godt tænkt, at man gjorde plads til den, da man byggede skolen, der åbnede i 1977. Det er guld værd, at vi har sådan en kulturinstitution, som jo også bruges af skolen og flere daginstitutioner.

45. Bakkegården

I Karlstrup, helt oppe ved Nyskoven, ligger det hus, der har kommunens mest majestætiske placering med udsigt, så langt øjet rækker. Det var daværende justitsråd Henrik Damkier, der ejede det og lod det opføre som et palæ i 1908-1909. Oprindeligt var man som justitsråd medlem af Højesteret, men siden fik andre embedsmænd også titlen.

44. Området ved Christians Torv

I Jersie ligger et hyggeligt, lille naturområde i forlængelse af den lille park ved Christians Torv. Man kan blandt andet følge Naturstien Magleengen rundt om søen. Den fører hen til Kronprins Frederiks eg, der er et af de træer, som organisationen Plant et Træ plantede i alle kommuner i 2003. Ved siden af ligger sansehaven, som tilhører plejecentret Christians Have, men hvor andre også er velkomne - man skal blot bede om lov.

43. Plantagen ved Duevej

En fin lille plantage, som gårdejer Ole Hansen stod bag, og som i dag er en del af Solrød Strandpark. Han var meget engageret i lokalsamfundet og havde stor interesse for områdets natur og historie. Han levede fra 1846 til 1936 og begyndte at etablere plantagen i 1875. I 1939 blev der rejst en sten til minde for ham. Den står midt i plantagen, hvor en sti fører ned til stranden. ”Han elskede sit land og dets natur,” står der om ham.

Fra 1933 og frem til sidst i 1960’erne, hvor plantagegrunden var ejet af Roskilde Kommune, blev den brugt som telt- og campingplads.

42. Solrød Stadion og Idrætscenter

Jeg synes altid, det er sjovt at se, hvordan lokale fodboldstadions ser ud. Kommunens største klub, Solrød FC, har godt nok aldrig været en storklub, hvilket kan ses på det lille, men hyggelige stadion. Men ser man på hele Solrød Idrætscenter med haller og baner, er der lidt mere schwung over det. Det skal siges, at jeg som træner med mere i Solrød FC gennem flere år har en naturlig forkærlighed for området.

Det mest berømte navn fra Solrød FC er Jon Dahl Tomasson, der spillede her i ti år, og som efterfølgende scorede hele 52 mål i 112 A-landskampe. I øjeblikket klarer især seniorkvinderne sig godt; de er efter flere sæsoner med konstant succes netop rykket op i 1. division, landets næstbedste række.

41. Cordozasvinget

Stedet, hvor en meget omtalt trafikulykke i 1911 fandt sted. Det var Danmarks første trafikulykke, der resulterede i tab af menneskeliv, en kvindelig passager. Føreren var københavnske Harry Cordosa, der ikke havde kørekort, og på absurd vis har han fået hele to veje i Jersie opkaldt efter sig - Cordozasvinget og Cordozavej. Selve svinget eksisterer ikke mere, og derfor hersker der lidt usikkerhed om, hvor ulykken fandt sted. Lokalhistorikere mener, det var ved Holmehus på Jersie Strandvej. Alternativt skulle det have været tættere på Tåstrupvej.

Et Gasolin-nummer hedder 'Pas på svinget i Solrød' og handler om dette sving - med største sandsynlighed. For der findes dem, der mener, at svinget, der synges om, ligger ved Solrød Kirke.

40. Annekskirkegården i Gammel Havdrup

Lige uden for Gammel Havdrup ligger en såkaldt annekskirkegård, som på grund af pladsmangel på kirkegården ved kirken blev oprettet under 1. verdenskrig og blandt andet blev brugt til at begrave en del ofre for den spanske syge i 1918. Der står i dag kun få gravsten. En af dem tilhører Aage Rasmussen Remfeldt, der blev en kendt fotograf langt uden for Danmarks grænser, og som i 1912 blev nummer fire i 10 kilometer kapgang ved OL i Stockholm. Han levede fra 1889 til 1983 og boede en stor del af sit liv i Havdrup.

39. Vikingegravpladsen

Stedet, der ligger på et markområde lidt vest for Karlstrup, blev engang kaldt for 'svenskegravene', fordi de lokale troede, at knoglerestemne, man indimellem stødte på, var fra faldne svenskere under svenskekrigene i 1657-1660, som også ramte denne egn. Men det viste sig at være en myte. Der er derimod tale om en langt ældre gravplads, og de ældste knoglerester er fra vikingetiden, omkring år 1000. Derfor omtales området nu som en vikingegravplads. Man har også fundet spor fra gårde og redskaber fra den tid og et par hundrede år frem.

38. Solrød Lokalarkiv

Her kan man blive meget klogere på Solrød Kommunes historie. Arkivet holder til i Aktivitets- og frivilligcentret i Solrød Center og bestyres af Solrød Lokalhistoriske Forening. I arkivet kan man læse i gamle aviser og diverse bøger, som foreningen og dets medlemmer har udgivet. Tidligere var arkivet en del af biblioteket. Der findes også masser af information på foreningens hjemmeside. Jeg har selv haft meget stor glæde af den viden, som udspringer fra såvel arkivet som foreningen, og er virkelig taknemmelig for lokalhistorikernes enorme arbejde.

37. Firemileskoven

En ret ny skov, som næsten hænger sammen med Karlslunde Skov i Greve, og samlet taler man om Karlstrup Skov. Da der flere steder i udkanten af hovedstadsområdet manglede skovområder, begyndte man at plante skove. Firemileskoven er en af dem. Københavns Skovdistrikt begyndte beplantningen i 1982 - inden da bestod området af traditionelle landbrugsarealer. Desværre blev dele af skoven ryddet for at gøre plads til Ringstedbanen.

36. Sonja Ferlov Mancobas skulptur

Solrød Gymnasium er fra 1979 og har foran sin indgang en skulptur stående, som jeg tror, kun få kender noget til. Den hedder 'Livsmod', og det er Sonja Ferlov Mancoba, som har lavet den. Hun blev født i København i 1911 og døde i Paris i 1984. Hun var meget inspirereret af afrikansk kunst og var blandt andet medlem af avantgardebevægelsen COBRA, der også talte navne som Asger Jorn og Carl-Henning Pedersen. I 2019 var der en særudstilling om hende på Statens Museum for Kunst. Hun kaldte selv mange af sine skulpturer for 'væsener', og det passer godt til den i Solrød.

35. Skensved Å i Naurbjerg

Naurbjerg har modsat kommunens andre landsbyer ingen kirke. Faktisk er der ikke så meget i kommunens mindste landsby, som reelt er vokset sammen med Lille Skensved, der ligger i Køge Kommune. Men de er adskilt af Skensved Å, som især her i Naurbjerg udgør et idyllisk og meget levende element. Der kan nemlig være meget strøm i åen, hvilket der var i foråret. I ådalen langs dele af åen kan man både gå tur og sidde og nyde åens stille rislen.

34. Strandgården

I 1921 blev det bygget som sommerhus af en svensk konsul - dengang, hvor der stort set ingen huse var langs stranden. Senere blev huset brugt til feriebolig og kurser. For få år siden blev det restaureret og bruges nu til privatbolig. Det er et af de huse langs stranden, jeg nyder synet af, når jeg går forbi. For mig leder det altid tankerne hen på et hyggeligt pensionat eller et lille badehotel fra en svunden tid.

33. Moserne ved Jersie

Jersie Mose mod syd, Gammelmose mod øst og Hyllemose mod vest udgør tilsammen et stort og naturrigt eng- og moseområde. Man kan sagtens gå ture dér, men ofte er der meget mudret. Tidligere, hvor her var mere vand, var der lagunesøer i stedet for moser. Desværre er området præget af, at to jernbaner og en motorvej går lige igennem.

32. Biblioteket

Officielt hedder det Solrød Bibliotek og Kulturhus, hvilket passer glimrende, da det favner bredt med sine mange gode arrangementer. I marts var jeg selv til et fremragende foredrag med Jeanette Varberg fra Nationalmuseet, der har skrevet den anmelderroste bog 'Viking', som udkom i fjor.
Lige uden for står 'Bogreol', som er en skulptur, den lokale kunstner Klaus Petersen står bag. "Bøgerne" er udformet af mursten fra huse, som blev revet ned i forbindelse med udvidelsen af motorvejen i kommunen.

31. Uglegårdsskolen

Skolen fra 1973 er fredet, hvilket kommunen ikke altid er glad for, da renovering dermed er blevet dyrere og mere besværligt. Men det er forståeligt, at den er fredet, for træbyggeriet er ret unikt - især fordi den 210 meter lange kanal midt i skolen udgør en stor del af arkitekturen.
Der er ingen skolegårde, men ved siden af er et større grønt areal opdelt i forskellige områder, hvor man blandt andet finder kunstværket 'Grise', der er lavet af skulptøren og keramikeren Tine Hecht-Pedersen og opstillet i 1990. Det består af 48 små grise, som børnene gerne må lege på, og til sammen udgør de silhuetten af en bondemands hoved - og dermed også et link til det landbrugssamfund, der tidligere prægede byen.
Hitmageren Remee og standupkomikeren Uffe Holm er begge blandt skolens tidligere elever.

30. Havdrup Nyskov og Risbyholm

Skoven er fra 2000 og derfor endnu ikke så skovagtig, men det kommer stille og roligt. Den går til grænsen mod Roskilde, og lige på den modsatte side af kommunegrænsen ligger herregården Risbyholm, der med sine marker dækker et meget stort område. Der er ingen herregårde i Solrød Kommune, men Risbyholm fra 1722 har tidligere ejet mange gårde i kommunen. Risbyholm, der førhen hed Benzonseje, er en flot herregård med bindingsværksbygninger, som skal nydes på afstand, idet der ikke er offentlig adgang til området.

29. Fire Miil-stenen på Tåstrupvej

Her er der tale om en del af danmarkshistorien, som de færreste tænker over, når de kører forbi. Dronning Margrete 1., der regerede i slutningen af 1300-tallet og flere årtier frem, var den første, der fik sat såkaldte milepæle op. Under Christian 5., der var konge i slutningen af 1600-tallet, blev de erstattet af sten.

Stenen på Tåstrupvej blev opsat i perioden 1842-1848, og forinden havde der været en marmorsten opsat i 1790. Når den hedder Fire Miil-stenen, skyldes det, at der er lidt over 30 kilometer fra stenen via Tåstrup til København. Dengang svarede en mil til omkring 7,5 kilometer. I 1912 begyndte man at opsætte kilometersten i stedet for, og derfor står der få hundrede meter ved siden af en 30 kilometersten.

28. Bakkerne i Havdrup

Bakkerne kaldes det populære naturområde midt i Havdrup, som opstod, da man for knap 30 år siden havde jord i overskud, efter man havde udstykket til parcelhusgrunde i nærheden. For fire år siden blev Syv Høje Stien indviet i Bakkerne, hvor man også finder Fiskebroen.

27. Genforeningsstenen i Gammel Havdrup

Den fungerer som fint indgangsparti til Gammel Havdrup, når man kommer fra Roskildevej. Især sammen med den charmerende bindingsværksejendom fra 1807, som ligger lige over for. Stenen blev skænket af gårdejer Anders Poulsen i 1920 og står i en lille mindepark med gamle egetræer. ”Sønderjyder - I var Danmarks Grænsevagt fast i Tro at Ret er Magt 1864 - 1920,” står der på stenen, der altså blev rejst det år, hvor Sønderjylland blev genforenet med Danmark.

26. Skalbagen

Det lille skovområde over for Trylleskoven på begge sider af S-togstrækningen, som man kan passere via en næsten skjult tunnel. Det er til dels en lille hyggelig skov, og til dels er det her, man har fundet spor såsom pilespidser og flinteredskaber fra jægerstenalderen. I omkring 4600 år før vor tidsregning har der nemlig været en boplads, som er den ældste i kommunen, man kender til. Igennem Skalbagen er der et vandløb, der hænger sammen med Karlstrup Mosebæk. Det blev færdigudgravet i 2014 som en del af et klimatilpasningsprojekt i området.

25. Ellesmad

Landskabet lige præcis her ved bakken mellem Karlslunde Skov og Møllebækken, på grænsen mellem Solrød og Greve, er et helt specielt og meget smukt sted. Især når der er heste, der græsser. Lignende kuperet terræn ser man ikke andre steder, og det blev skabt under istiden. Dalen kaldes Ellesmad, og under 2. verdenskrig blev der her i området gravet tørv.

24. Rådhuset

Den politiske magts centrum. Et rådhus er altid et interessant sted. Desværre er der ikke tale om noget specielt byggeri, og nu er der faktisk snak om at bygge et nyt rådhus, et tårn ved stationen. I første omgang er man dog i gang med at opfriske pladsen omkring springvandet, der ligger lige ved siden af, og som binder rådhuset fint sammen med Solrød Center.

Rådhusbygningen er fra 1974, og det er kommunens byvåben også. Det forestiller ulvetænder, som sender et historisk signal til Ulvemosen, der er et af kommunens ældste stednavne, og som var det område, der i dag er Havdrup.

Lige foran indgangen til rådhuset står den 2,5 meter høje skulptur i rustfri stål, 'Søjle'. Den er lavet af kunstneren Børge Jansberg og blev opstillet i 1994, et år efter hans død.

Siden 2005 har Niels Hörup fra Venstre været borgmester.

23. Hulvejskvarteret

Det er i særklasse det mest charmerende villaområde, hvilket først og fremmest skyldes, at de fleste huse mere eller mindre har indrettet sig efter naturen. Især buske og træer vokser meget vildt - til stor glæde for mange egern. Det er også der, hvor mange af de dyreste huse ligger. Selve Hulvejen ender blindt ved Karlstrup Mosebæk, hvor der er en træbro, man kun kan passere til fods.

22. Møllen

Der har været flere møller rundt om i landsbyerne, men de er ærgerligt nok alle væk på nær den i Solrød Landsby, som blev bygget i 1889. Desværre har den ingen vinger mere. Det havde ellers været helt perfekt. Men den er heldigvis blevet restaureret, så der nu bor flere familier.

21. Havdrup Station og Bymidte

Stationsbygningen er fra 1870 og har ikke ændret sig meget siden. På den måde er den mere end noget andet et symbol på den periode, hvor Havdrup udviklede sig til at blive den nuværende kommunes største by takket være placeringen på jernbanestrækningen mellem Køge og Roskilde. Bymidten ved stationen står som historisk kontrast. Den nye bymidte blev indviet i 2018, så i stedet for trafik er der nu et parklignende arrangement, hvor især børn kan boltre sig. Omkring bymidten står også den gamle hotelbygning og mindestenen, hvor der står: ”Her paa Ulvemosen hyldede bønderne grev Christoffer af Oldenborg på Christian den andens vegne den 26. juni 1534.” Den blev rejst i 1915 af Havdrup Borger- og Håndværkerforening, der ville markere en vigtig begivenhed i danmarkshistorien, og det blev så den borgerkrigslignende Grevens Fejde.
Især i slutningen af 1800-tallet blev en plads, der ikke findes længere, brugt til store politiske møder. Den lå ved siden af kroen, der brændte i 1928, hvorpå et hotel blev opført i stedet for.

20. Jersie Forsamlingshus

Her er der tale om et klassisk forsamlingshus med lokalhistorisk pondus. Stærkest i den kollektive erindring står måske Gasolin-koncerterne i 1970'erne, hvor der på musikfronten næppe var nogen herhjemme, der var større end Kim Larsen og co. Huset er fra 1898, og der er stadig masser af aktivitet og ikke mindst optrædende kunstnere.
Især Jens Nielsen, der var formand for forsamlingshuset fra 1974 til 1997, har spillet en stor rolle i dets historie. Det var ham, der fik Gasolin til at optræde, og som trommeslager i husorkestret Doctors Jazz spillede han der selv en del. Han var desuden blandt initiativtagerne til Køge Bugt Kunstforening. Jens Nielsen døde i maj, 91 år gammel.

19. Korporalskroen og købmandsgården

Kroen hed tidligere Godaftenkroen og nævnes i skriftlige kilder første gang i 1690. I 1736 fik den kongeligt privilegium til eksempelvis at brygge øl. Dengang lå den på hjørnet af den nuværende Cementvej og Gammel Køge Landevej. Men i 1789 blev den flyttet til den nuværende placering.
Ved siden af ligger Møllebækkens Købmandsgård, som er en gammeldags købmandsbutik, der med rette kalder sig et levende museum på grund af de mange udstillede ting, og hvor førstesalen permanent fungerer som julebutik og -udstilling. Der findes også en isbutik, der har åbent i sommerhalvåret. Vejen over Møllebakken, lige ved siden af, indeholder i øvrigt dele af en gammel bro, som kongen lod bygge, og som derfor bærer et kongemonogram.

18. Justitsrådsbakken

Langs grænsen mellem Solrød og Greve ligger forskellige dele af Tunestillingen, der var en forsvarslinje, der strakte sig fra Mosede til Roskilde, og som blev anlagt under 1. verdenskrig, som Danmark ikke deltog i. I mine øjne er det bedste sted i den henseende helt oppe i det nordvestlige Karlstrup, hvor der ligger to såkaldte flankeringshuller i beton. Det ene er på Justitsrådsbakken, mens det andet ligger på Vendals Bakke i Greve. Der er rigtig god udsigt til dem fra Hedebostien, som går igennem området. De var en del af en fremskudt stilling.

17. Solrød Strandkirke

Det er min lokale kirke og en kirke, som har en stor plads i mit hjerte. Der er en helt særlig fredfyldt aura i den, synes jeg, men da den er fra 1982, har den selvfølgelig ikke samme historiske dimensioner, som de øvrige kirker i kommunen har. Men kirken har en dejlig have, og ved siden af står en mindesten for befrielsen, som Solrød Strand Grundejerforening rejste i 1947.
Tidligere lå der en trækirke samme sted. Den var fra 1938 og blev kaldt for 'Vorherres sommerhus'.

16. Staunings Ø

Der er tale om en fredet halvø, der er omkring to kilometer lang, og som har et meget rigt fugleliv. Daværende statsminister Thorvald Stauning besøgte halvøen, da broen ud til den blev indviet i 1941, og historien går på, at den hedder Staunings Ø, fordi Politikens chefredaktør, Henrik Cavling, ringede til den lokale sognerådsformand i anledning af indvielsen og spurgte, hvilket navn halvøen havde. Da den ikke havde noget, sagde han: ”Så kalder vi den Staunings Ø”. Men måske er det blot en god anekdote.

Staunings Ø forbindes desuden med en tragisk historie fra 1947, hvor seks børn fra Kirke Skensved Skole druknede, da de havnede i det, der kaldes hestehuller. Ud for Staunings Ø ligger tre fredede træskribsvrag på to-tre meters dybde. De er formentlig forlist i forbindelse med stormfloden i 1872.

15. Karlstrup Nyskov

Der er i dag tale om en tætbevokset skov med gode stier og et ret bakket terræn, som gravemaskiner har skabt. For fra omkring 1880 blev området brugt som grusgrav. Karen Strand, som var guldsmed og en anerkendt smykkekunstner, arvede området fra sin far midt i 1970’erne. Han havde anlagt en plantage, men hun havde planer om at skabe et center for brugskunst, hvilket hun ikke fik lov til af kommunen, som i stedet for købte området. Karen Strand boede selv en periode i Karlstrup og havde værksted i skoven, og efterfølgende boede hun nogle år i Jersie. I 1982 designede hun alterkorset i Solrød Strandkirke, og i 1983 fremstillede hun ’Rundt Relief’ af blandt andet bjergkrystaller til biblioteket i Solrød, hvor det stadig hænger. Karen Strand døde i 2000.

14. Solrød Center

Jeg holder meget af vores center, hvor der efter min mening er mere gågadestemning end egentlig centerstemning. Jeg holder især af det på en sommerdag, hvor der er musik fra scenen og masser af mennesker. Jeg er meget taknemmelig for, at centeret, hvis første del officielt åbnede i 1976, aldrig er blevet overdækket, hvilket vil skabe en helt anderledes atmosfære.

13. Tryllevælde Badehotel

De brølende 20'ere blev årtiet kaldt. Gangsteren Al Capone huserede i Chicago, man dansede charleston overalt, og det bedre borgerskab i København tog på badeferie uden for storbyen. Et af de steder, der så dagens lys i det årti, var Tryllevælde Badehotel, som i dag er kommunens flotteste villa med en fantastisk historie, beliggende i Hulvejskvarteret tæt på Karlstrup Møllebæks udløb. Badehotellets hovedbygning med sit karakteristiske bindingsværk blev oprindeligt bygget som et luksuøst sommerhus, men blev i 1928 omdannet til badehotel, og i de første otte år kunne man med skibet Strandgreven endda sejle direkte fra hovedstaden til en anløbsbro på stranden ud for. Gæsterne kunne i en periode også muntre sig på en enorm vandrutsjebane lavet af træ.
Det lukkede som badehotel i 1949, og efter en periode som lejrskole har det nu i mange år været en herskabsvilla.

12. Karlstrup Mose og Engstrup Mose

Et stort naturområde med masser af stier, der også inkluderer Stormosen, Magleenge, Hovengen og Vaseeng. Området hænger desuden sammen med Karlslunde Mose i Greve Kommune. De bedste ture, jeg har haft her, har været om morgenen, hvor det er lettest at se mange rådyr. Få meter på den anden side af grænsen til Greve står et fugletårn, som Danmarks Naturfredningsforenings afdeling i Solrød også står bag, og hvor man med en kikkert kan se nærmere på tårnfalke, traner og en lang række andre fugle, der flyver rundt over området.

11. Fugletårnet ved Havdrup Mose

Dette er et unikt sted. Der er store chancer for, at man er den eneste, der er der, da det ligger lidt gemt, og man skal nærmest vide, det findes, for at støde på det. Her er en flot udsigt, og man skal op i tårnet for at kunne se hele moseområdet, hvor det vrimler med forskellige fuglearter - heriblandt musvåger og spurvehøge. Derfor er det en god idé at have en kikkert med.

10. Lagunen

Mellem halvøerne Staunings Ø og Ølsemagle Revl, som ligger i Køge Kommune, og fastlandet ligger en lavvandet lagune, som med tiden vil blive omdannet til moseområde, da døde planter og sand langsomt er ved at fylde den op. Lagunen er rig på mange forskellige plantearter, og fra de to broer kan man som regel komme tæt på ænder og svaner, der er blandt de mange fugle, der holder til her. Tidligere blev strandengene ved lagunen brugt til kvæg og får. Nu er her stier og bænke, og det er et ideelt område til gåture. Snart kommer der også et fugletårn.
Hele området er en del af Jersie Strandpark.

9. Trylleskoven

Det magiske navn har ingen officiel oprindelse, men skyldes formentlig de forvredne grene og krumbøjede træer, der er blevet skabt af vind og vejr, og som i lysningen giver skoven en eventyrlig atmosfære, hvor der ikke skal megen fantasi til at forestille sig, at der færdes trolde, som gemmer sig i huler under skovbunden. Oprindeligt var skoven en fyrretræsplantage, som blev plantet i slutningen af 1800-tallet for at forhindre sandflugt. Siden har den udviklet sig med flere forskellige træarter omgivet af hedelandskab, der er blandt de sidste rester af Heden eller Hedeboegnen. Det var engang et stort mose- og hedeområde mellem Roskilde, Køge og København. Området, der i dag er en del af Karlstrup Strandpark, blev fredet i 1928. I gamle dage kaldtes det for Jærnen eller Jernen. Et stednavn, man kan datere til slutningen af 1600-tallet, og som kommer fra det gammeldanske ord iathur, der betyder kant eller rand.

8. Gravhøjene

Lige nord for Solrød Landsby ligger otte gravhøje fra bronzealderen, nærmere bestemt mellem 1800 og 1000 år før vor tidsregning, som et synligt bevis på, at der allerede dengang boede en del mennesker i området. Gravhøjene var en måde, man kunne mindes de døde på, men det var kun de rige, som blev begravet på denne måde. Det er meget ressourcekrævende at åbne en gravhøj, og endnu er ingen af gravhøjene blevet åbnet.

De syv af dem ligger på marker, der tilhører Nidogård. Man må dog gerne benytte stien ud til gravhøjene, så man kan komme tæt på - man skal blot spørge om lov, inden man spadserer ud til dem. Man kan også nyde synet af gravhøjene fra annekskirkegården, som støder op til markerne, og lige ved siden af ligger den sidste gravhøj. Engang var der formentlig 14 gravhøje i dette område.

7. Kirke Skensved Kirke

Selv om kirken er den yngste af Solrød Kommunes fem landsbykirker, er landsbyen den ældst omtalte. Den nævnes nemlig i et brev fra Pave Alexander IV til Roskilde Frue Kloster fra 1257. Kirken er først fra 1300-tallet, men der har samme sted formentlig været en anden kirke, som blev bygget op imod 200 år tidligere. Desværre er der i modsætning til kommunens øvrige kirker ikke længere faste gudstjenester. Kirken er nemlig kun i brug ved særlige lejligheder.

6. Jersie Kirke

Kirken er fra omkring 1200 - i hvert fald den ældste del af den - og den er i høj grad et idyllisk omdrejningspunkt for landsbyen Jersie. Den lille hyggelige hovedgade med mange fine, gamle huse, kaldet Byvejen, splittes i øst nemlig i Nordre Byvej og Søndre Byvej, der går på hver sin side af kirken og samles igen mod vest.

5. Havdrup Kirke

Den ældste del af den smukke landsbykirke er fra første halvdel af det 13. århundrede. Den gule farve er ofte det, folk bider mærke i, når de ser den for første gang, og at den lige som Solrød Kirke er gul, skyldes ifølge traditionen det tidligere tilhørsforhold til Vallø Stift.

Havdrup Kirke ligger i dag i det, der kaldes Gammel Havdrup, men som i gamle dage var Havdrup, mens det nuværende Havdrup kaldtes Ulvemosen.

Kirken fik en del omtale i medierne i begyndelsen af coronakrisen, hvor landets kirker ikke måtte afholde gudstjenester, idet sognepræst Kristine Stricker Hestbech på opfindsom vis i stedet for prædikede fra tårnet, så folk kunne lytte med fra kirkegården eller andre steder i byen.

4. Solrød Kirke

Den gulkalkede landsbykirke lyser i bogstaveligste forstand op i hjertet af Solrød Landsby, og den stammer fra begyndelsen af 1200-tallet, hvor de ældste dele kan dateres til. Det ældste af det nuværende inventar er 12 stolestadegavle af fyrretræ, som er fra perioden 1550-1575.
Blandt de begravede på kirkegården kan nævnes socialdemokraten Urban Hansen, der fra 1962 til 1976 var overborgmester i København, og som nød sit otium i Solrød Strand.
Uden for kirkegården er en hyggelig have med bænke, og på den modsatte side af vejen, lige ved Solrød Bæk, findes desuden et lille anlæg, hvor man også kan nyde synet af den glansfulde kirke.

3. Karlstrup Kirke

Kirkens historie går tilbage til 1100-tallet, hvor en stormandsgård opstod på stedet, og den udviklede sig til et fæstningsanlæg, som kirken var en del af. Køge Museum har under udgravninger af højen fundet ud af, at her har ligget et rundt tårn, hvorfra man har kunnet se ud til Køge Bugt, så man var forberedt, hvis der var fjender på vej. Stormandsgården har været omgivet af voldgrave, og at der var behov for at kunne forsvare sig på sådan en måde, viser, hvor urolige tiderne var tilbage i begyndelsen af middelalderen. Stormandsgården, der svarer lidt til de herregårde, vi kender i dag, forsvandt i løbet af 1300-tallet. Udover kirken er kun jordhøjen - en såkaldt motte - tilbage. Den var en del af fæstningsanlægget og ses lige ved siden af kirken.

2. Kalkgraven

Førstegangsbesøgende bliver altid overrasket og ganske imponeret over synet, når de står ved kanten til Karlstrup Kalkgrav, der med sin rolige, blågrønne sø i dag er en fredfyldt oase.

Man har kendt til kalken på stedet siden midten af 1700-tallet, men det var først, da kammerherre Carlsen fra Gammel Køgegaard, ti kilometer syd på, hundrede år senere udlejede området til sømanden Fritz Richter, at man begyndte at bryde kalken. Produktionen blev siden overtaget af først A/S Kagstrup Kalkværker og derpå Aalborg Portland, som etablerede Cementfabrikken Karlstrup.

Midt i 1970'erne stoppede produktionen, fabrikken lukkede, vandstanden begyndte langsomt at stige, og kalkgraven udviklede sig derefter til et grønt og rekreativt område, hvor man kan fiske, gå ture og nyde solnedgangen fra en bænk på østsiden.

Man kan også lede efter fossiler af søpindsvin eller muslinger. For kalkgraven gemmer desuden på en historie, der rækker endnu længere tilbage i tiden. Faktisk mere end 65 millioner år. Det tykke kalklag blev nemlig dannet i den såkaldte kridttid, der begyndte for 100 millioner år siden, hvor en stor del af Danmark var dækket af hav. Når dyrene døde, sank de til bunds og var på den måde med til at danne kalken, der også kendes fra de berømte klinter på Stevns og Møn.

Søen er i dag op til 14 meter dyb, og for at fastholde, at vandspejlet ligger fire meter under havets overflade, pumpes der på grund af den store tilstrømning af grund- og kildevand årligt 600.000 kubikmeter vand ud i Køge Bugt.

1. Stranden

Havet udgør mere end noget andet kommunens DNA. Kyststrækningen er seks kilometer lang, og der er hele vejen tale om sandstrand, hvilket giver området en nærmest ferieagtig atmosfære hele året rundt.

Der er ingen havn, men fra forskellige sider har der været leget med tanken om at få en bygget. Området egner sig dog reelt ikke til det, og man skal som regel også et pænt stykke ud i vandet, før det bliver dybt. Der er så godt som ingen sten, og om sommeren er stranden derfor et ideelt sted for især børnefamilier.

Karlstrup, Solrød og Jersie Strand er placeret dybest inde i Køge Bugt, og horisonten, hvor Sverige i godt vejr kan skimtes, er altid rammet ind af København og dens forstæder på den ene side og Køge og det delvist skovklædte Stevns på den anden.

Men udsigten er aldrig den samme. Heldigvis. Vejrets gøren og laden får konstant havet og himlens nuancer til at ændre sig. Kommer vinden fra øst, kan havets brusen tilmed høres et pænt stykke ind i landet. Og indimellem kan bølgerne faktisk være rigtig store.

Solopgangen tiltrækker mange mennesker en stor del af året, og enkelte vintre har stranden haft et næsten arktisk præg, når havet langt ud fryser til is. Men for mig er strandområdet smukkest sankthansaften, når de mange bål brænder ved skumringstid, og det vrimler med børn og voksne, mens Holger Drachmanns 'Midsommervise' synges akkompagneret af bålenes knitren.

Jeg arbejder til dagligt som journalist i DR og har boet i kommunen siden 2006. Her flyttede jeg med min familie til Hørmarken i Solrød Strand, hvor vi stadig bor.

Alle billeder er taget med min mobiltelefon, og de er taget i foråret og i begyndelsen af sommeren. De fleste er taget på cykelture, men mange er også fra mine daglige gåture med min hund, Otto.

Billederne af Viggo Hørup-monumentet og Karlstrup Stubmølle er de eneste, jeg har taget uden for kommunegrænserne. Men efter min vurdering skulle de med for at gøre historierne komplette.

Billedet øverst på denne side er fra mit absolutte favoritsted: Bænken ved Trylleskoven, hvor jeg ofte og i al slags vejr har nydt stranden og områdets hedelandskab.

Skal man rundt og se kommunen, kan Hedebostien og Gudernes Stræde i øvrigt anbefales. Det er to ruter, som går fra Køge Bugt til Roskilde, og som kommer forbi nogle af de steder, jeg har nævnt, og hvor der er skilte med information.

Og så er man altid hjertelig velkommen til at kontakte mig, hvis man tror, jeg kan hjælpe med noget.

Marco de los Reyes
Hørmarken 10
2680 Solrød Strand
Telefon: 28544903
Mail: mdlr@dr.dk

Kildeliste:

Diverse artikler og publikationer fra Solrød Lokalhistoriske Forening
Naturstyrelsen
Danmarks Naturfredningsforening
'Strandområdet i Solrød Kommune', af J.C. Strunge Jensen
Fire bind om Solrød Kommune fra 1900 til 1980, af J. C. Strunge Jensen.
Dansk Vejhistorisk Selskab
Dansk center for herregårdsforskning
Solrød Kommune
Dansk Kvindebiografisk Leksikon
Diverse numre af Strandsiden, medlemsblad for Solrød Strands Grundejerforening
Skjoldungernesland.dk
Dansk Hestevæddeløb
Travservice.dk
HH Horses
Videnskab.dk
Golfbladet.com
'Danske høje fra sagn og tro', af Mads Lidegaard
Køge Bugt Privatskole
Sjællandske Nyheder
'Et politisk monument', af Leila Krogh og Torben Krogh
'Havdrup-Solrød – Træk af de to sognes historie', af H. Birkegaard, O.P. Olsen og P. Petersen
Højelse Sognearkiv
Jersie Håndboldklub
Bygnings- og Boligregistret
Gløvermosegaard
Berlingske Tidende
Solrød Fjernevarmeværks jubilæumsmagasin, 1968-1993
Nationalmuseet
Interviews med og beretninger fra folk rundt omkring i Solrød Kommune